

ΟΜΙΛΟΣ ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΩΝ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

3^ο Κριτήριο στα Αρχαία Ελληνικά

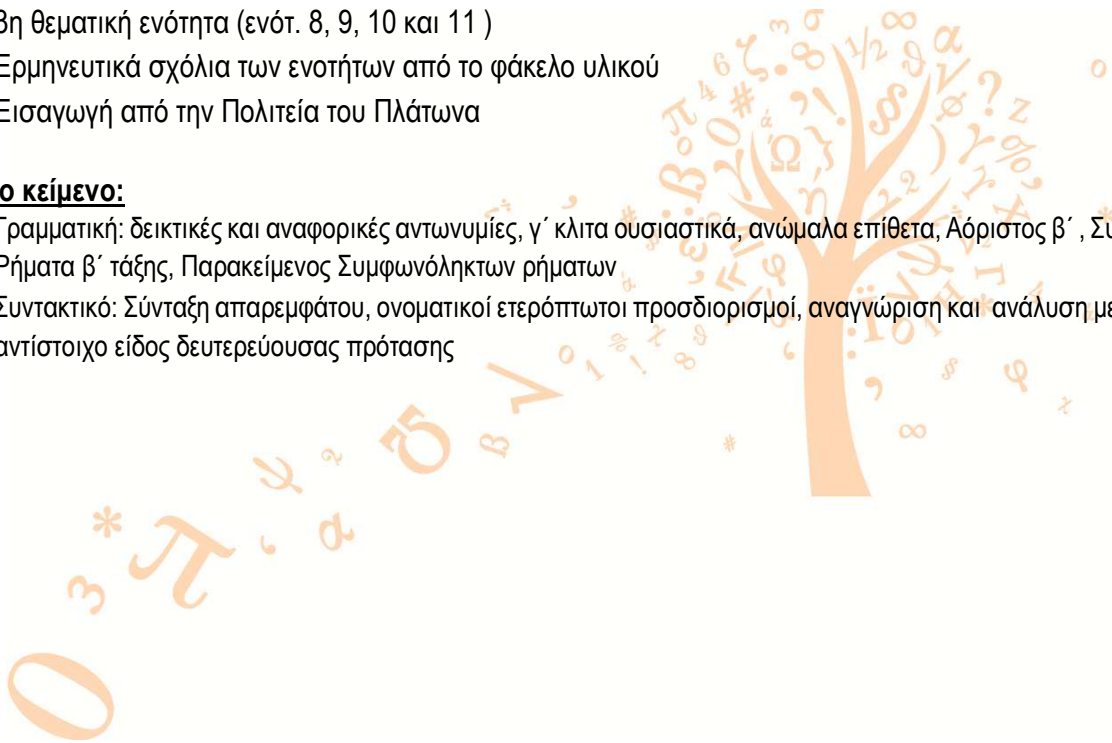
Ύλη στην οποία αναφέρεται το παρόν κριτήριο:

Διδαγμένο κείμενο:

- 3η θεματική ενότητα (ενότ. 8, 9, 10 και 11)
- Ερμηνευτικά σχόλια των ενοτήτων από το φάκελο υλικού
- Εισαγωγή από την Πολιτεία του Πλάτωνα

Αδίδακτο κείμενο:

- Γραμματική: δεικτικές και αναφορικές αντωνυμίες, γ' κλιτα ουσιαστικά, ανώμαλα επίθετα, Αόριστος β', Συνηρημένα Ρήματα β' τάξης, Παρακείμενος Συμφωνόληκτων ρήματων
- Συντακτικό: Σύntαξη απαρεμφάτου, ονοματικοί ετερόπρωτοι προσδιορισμοί, αναγνώριση και ανάλυση μετοχής στο αντίστοιχο είδος δευτερεύουσας πρότασης

3ο ΚΡΙΤΗΡΙΟ ΕΞΕΤΑΣΗΣ (*)

A. ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

A. ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ: Αριστοτέλης, Πολιτικά, Θ 1.3-2.1, 1337a33-b11

Ὅτι μὲν οὖν νομοθετητέον περὶ παιδείας καὶ ταύτην κοινὴν ποιητέον, φανερόν τις δ' ἔσται ἡ παιδεία καὶ πῶς χρὴ παιδεύεσθαι, δεῖ μὴ λανθάνειν. νῦν γὰρ ἀμφισβητεῖται περὶ τῶν ἔργων. Οὐ γὰρ ταῦτά πάντες ὑπολαμβάνουσι δεῖν μανθάνειν τοὺς νέους οὔτε πρὸς ἀρετὴν οὔτε πρὸς τὸν βίον τὸν ἄριστον, οὐδὲ φανερόν ποτέρον πρὸς τὴν διάνοιαν πρέπει μᾶλλον ἢ πρὸς τὸ τῆς ψυχῆς ἦθος. Ἐκ τε τῆς ἐμποδῶν παιδείας ταραχώδης ἡ σκέψις καὶ δῆλον οὐδὲν ποτέρον ἀσκεῖν δεῖ τὰ χρήσιμα πρὸς τὸν βίον ἢ τὰ τείνοντα πρὸς ἀρετὴν ἢ τὰ περιττά (πάντα γὰρ εἴληφε ταῦτα κριτὰς τινας)· περὶ τε τῶν πρὸς ἀρετὴν οὐθέν ἐστιν ὁμολογούμενον (καὶ γὰρ τὴν ἀρετὴν οὐ τὴν αὐτὴν εὐθὺς πάντες τιμῶσιν, ὥστ' εὐλόγως διαφέρονται καὶ πρὸς τὴν ἄσκησιν αὐτῆς).

Ὅτι μὲν οὖν τὰ ἀναγκαῖα δεῖ διδάσκεσθαι τῶν χρησίμων, οὐκ ἄδηλον ὅτι δὲ οὐ πάντα, διηρημένων τῶν τε ἐλευθερίων ἔργων καὶ τῶν ἀνελευθερίων φανερόν, καὶ ὅτι τῶν τοιούτων δεῖ μετέχειν ὅσα τῶν χρησίμων ποιήσει τὸν μετέχοντα μὴ βάναισον. Βάναισον δ' ἔργον εἶναι δεῖ τοῦτο νομίζειν καὶ τέχνην ταύτην καὶ μάθησιν, ὅσαι πρὸς τὰς χρήσεις καὶ τὰς πράξεις τὰς τῆς ἀρετῆς ἄχρηστον ἀπεργάζονται τὸ σῶμα τῶν ἐλευθέρων [ἢ τὴν ψυχὴν] ἢ τὴν διάνοιαν.

A1. α. Να γράψετε στο τετράδιο σας τον αριθμό που αντιστοιχεί σε καθεμιά από τις παρακάτω περιόδους λόγου και δίπλα σε αυτόν τη λέξη «**Σωστό**», αν είναι σωστή, ή τη λέξη «**Λάθος**», αν είναι λανθασμένη, με βάση το αρχαίο κείμενο (μονάδες 4) και να τεκμηριώσετε κάθε απάντησή σας γράφοντας τις λέξεις/φράσεις του αρχαίου κειμένου που την επιβεβαιώνουν (μονάδες 4):

1. Κάποιοι υποστηρίζουν πως η παιδεία πρέπει να έχει ως στόχο μόνο την πνευματική καλλιέργεια.
2. Δεν υπάρχει ομοφωνία για τον τρόπο κατάκτησης της αρετής, καθώς ο καθένας της αποδίδει διαφορετικό περιεχόμενο.
3. Ο Αριστοτέλης ισχυρίζεται ότι η παιδεία πρέπει να έχει ως στόχο μόνο τα χρήσιμα για τη ζωή.
4. Στόχος της παιδείας, κατά τον Αριστοτέλη, πρέπει να είναι η διαμόρφωση ανθρώπων-πολιτών με ελεύθερο φρόνημα.

(μονάδες 8)

β. Σε ποιους όρους του κειμένου αναφέρονται οι τονισμένες λέξεις;

1. καὶ **ταύτην** κοινὴν ποιητέον
2. **ὅσαι** πρὸς τὰς χρήσεις καὶ τὰς πράξεις τὰς τῆς ἀρετῆς ἄχρηστον ἀπεργάζονται τὸ σῶμα τῶν ἐλευθέρων [ἢ τὴν ψυχὴν] ἢ τὴν διάνοιαν.

(μονάδες 2)

Μονάδες 10

B1. Να αναπτύξετε τις απόψεις των συγχρόνων του Αριστοτέλη για τους στόχους της παιδείας. Σε ποια γνωστικά αντικείμενα της εποχής θεωρείτε ότι αντιστοιχούν;

Μονάδες 10

B2. Να σημειώσετε δίπλα από κάθε πρόταση που σας δίνεται παρακάτω την ένδειξη **ΣΩΣΤΟ** ή **ΛΑΘΟΣ**, αν το περιεχόμενό της είναι σωστό ή λανθασμένο αντίστοιχα. Να απαντήσετε με βάση την εισαγωγή του βιβλίου σας:

1. Στην πλατωνική πολιτεία δεν υπάρχει κινητικότητα ανάμεσα στις τάξεις.
2. Οι δημιουργοί, ως η κατώτερη κοινωνική τάξη της ιδεώδους πολιτείας, είναι άποροι.
3. Η αγωγή των φυλάκων περιλαμβάνει τις μαθηματικές επιστήμες σε ηλικία έως 20 ετών.
4. Οι φύλακες επίκουροι αντιστοιχούν στο θυμοειδές μέρος της ψυχής του ατόμου.
5. Απαραίτητη προϋπόθεση για την κατάκτηση της δικαιοσύνης είναι η αυτογνωσία.

Μονάδες 10

B3. α. Να αντιστοιχίσετε τις λέξεις της στήλης Α με τις ετυμολογικά συγγενείς τους στη στήλη Β. Δύο λέξεις της στήλης Β περισσεύουν.

A.	B.
1. φανερόν	α. ανεξίτηλος
2. λανθάνειν	β. βωμός
3. άμφισβητείται	γ. παρέλαση
4. τείνοντα	δ. φάσμα
5. άρετήν	ε. λησμονιά
6. έλευθερίων	στ. ανάταση
	ζ. φιλαρέσκεια
	η. λήμμα

(μονάδες 6)

β. έλευθερίων, βάνουσον: να γράψετε μία περίοδο λόγου στα νέα ελληνικά, όπου η ίδια λέξη, σε οποιαδήποτε μορφή της (πτώσει, αριθμό, γένος), θα χρησιμοποιείται με διαφορετική σημασία από αυτήν που έχει στο αρχαίο κείμενο. Να διατηρηθεί το μέρος του λόγου στο οποίο ανήκει η κάθε λέξη.

(μονάδες 4)

Μονάδες 10

B4. ΠΑΡΑΛΛΗΛΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

«Στην πραγματικότητα, αρχίζουν από την παιδική ηλικία να διδάσκουν και να νουθετούν, συνεχίζοντας για όλη τη ζωή. Αμέσως μόλις αρχίσει να καταλαβαίνει ένα παιδί τι του λένε, και η παραμάνα του και η μητέρα του και ο παιδαγωγός του και ο ίδιος ο πατέρας του αγωνίζονται γι' αυτό το πράγμα, για το πώς δηλαδή θα βελτιωθεί το αγόρι, διδάσκοντάς το για κάθε του πράξη και για κάθε του λόγο και εξηγώντας του ότι αυτό είναι δίκαιο και το άλλο άδικο, και ότι αυτό είναι καλό και το άλλο αισχρό, και αυτό όσιο και εκείνο ανόσιο, και ότι αυτά πρέπει να τα κάνεις και αυτά να μην τα κάνεις. Κι όταν ακούει με τη θέλησή του, πάει καλά. Εάν όμως δεν υπακούει, τότε, με τις απειλές και τα χτυπήματα το "ισιώνουν", σαν δέντρο που λυγίζει και γέρνει. Κι ύστερα, όταν το στέλνουν στους δασκάλους, δίνουν εντολή να επιμεληθεί ο δάσκαλος περισσότερο την *εύκοσμία* των παιδιών, παρά τα γράμματα και τη μουσική. Και οι δάσκαλοι άλλωστε γι' αυτό φροντίζουν κυρίως. Και μόλις τα αγόρια μάθουν τα γράμματα και είναι σε θέση στο εξής να καταλάβουν ένα γραπτό κείμενο, όπως μέχρι τώρα καταλάβαιναν τον προφορικό λόγο, τα βάζουν, καθισμένα στα θρανία τους, να διαβάζουν δυνατά τα ποιήματα των μεγάλων ποιητών και τα αναγκάζουν να μάθουν απέξω αυτά τα έργα, στα οποία υπάρχουν πολλές συμβουλές, αλλά και αναλύσεις για τα πράγματα, και *έπαινοι* και *έγκώμια* για τους αρχαίους ήρωες, προκειμένου το αγόρι να θελήσει να τους μιμηθεί και να έχει διάθεση να γίνει παρόμοιος»

Πλάτωνος, Πρωταγόρας 324D-326E

Να συγκρίνετε τις απόψεις του Πρωταγόρα για το εκπαιδευτικό σύστημα της Αθήνας με αυτές του Αριστοτέλη στο κείμενο αναφοράς.

Μονάδες 10

Γ. ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Αριστοτέλης, Αθηναίων Πολιτεία 11

Η Αθηναίων Πολιτεία περιγράφει το πολιτικό σύστημα της αρχαίας Αθήνας. Στο συγκεκριμένο απόσπασμα ο Αριστοτέλης παρουσιάζει τη στάση του νομοθέτη Σόλωνα αμέσως μετά τη θέσπιση των νόμων του.

<Σόλων>[11.1] διατάξας τήν πολιτείαν ὄνπερ εἴρηται τρόπον, ἐπειδή προσιόντες αὐτῷ περὶ τῶν νόμων ἠνώχλουν, τὰ μὲν ἐπιτιμῶντες, τὰ δὲ ἀνακρίνοντες, βουλόμενος μήτε ταῦτα **κινεῖν** μήτ' ἀπεχθάνεσθαι παρῶν, ἀποδημίαν ἐποίησατο κατ' ἐμπορίαν ἅμα καὶ θεωρίαν εἰς Αἴγυπτον εἰπών, ὡς οὐχ ἦξει δέκα ἐτῶν· οὐ γάρ οἶεσθαι δίκαιον εἶναι τοὺς νόμους ἐξηγεῖσθαι παρῶν, ἀλλ' **ἕκαστον** τὰ γεγραμμένα ποιεῖν. [11.2] Ἄμα δὲ καὶ ξυνέβαινεν αὐτῷ τῶν τε γνωρίμων διαφόρους γεγενῆσθαι πολλοὺς διὰ τὰς **τῶν χρεῶν** ἀποκοπὰς καὶ τὰς στάσεις ἀμφοτέρας μεταθέσθαι **διὰ τό** παρά δόξαν αὐτοῖς **γενέσθαι** τήν κατάστασιν· ὁ μὲν γάρ δῆμος ᾤετο πάντ' ἀνάδαστα ποιήσιν αὐτόν, οἱ δὲ γνώριμοι πάλιν εἰς τήν αὐτὴν τάξιν ἀποδώσιν ἢ μικρόν παραλλάξιν. Ὁ δὲ Σόλων **ἀμφοτέροις** ἠναντιώθη καί, ἐξόν αὐτῷ μεθ' ὀποτέρων ἐβούλετο συστάντα τυραννεῖν, εἴλετο πρὸς ἀμφοτέρους ἀπεχθέσθαι **σώσας** τήν πατρίδα καὶ τὰ βέλτιστα νομοθετήσας.

Λεξιλόγιο

ἀνακρίνοντες: του ἀνακρίνω: ζητώ εξηγήσεις

κατ' ἐμπορίαν ἅμα καὶ θεωρίαν: για εμπορικό και ταυτόχρονα ταξιδιωτικό σκοπό

χρεῶν ἀποκοπή: παραγραφή ὅλων των οφειλῶν

ἀνάδαστα γῆν ποιεῖν, ἀνάδαστος, -ον: αναδασμός της γης

Γ1. Να γράψετε τη μετάφραση του παρακάτω αποσπάσματος: <<Ἄμα δὲ καὶ ξυνέβαινεν αὐτῷ...βέλτιστα νομοθετήσας.>>

Μονάδες 20

Γ2. Για ποιους λόγους ήταν εχθρικοί απέναντι στον Σόλωνα τόσο οι γνωστοί του (πλούσιοι), όσο και το πλήθος; Πώς διαχειρίστηκε την κατάσταση ο Σόλων;

Μονάδες 10

Γ3. α. Να μεταφέρετε τους παρακάτω τύπους στην ίδια πτώση του άλλου αριθμού:

- ὄνπερ
- ταῦτα
- ἐτῶν
- πολλούς
- πατρίδα

Μονάδες 5

- Γ3. β.** Να γράψετε του τύπους που ζητούνται για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις:
- εἴρηται: το β' ενικό της προστακτικής του Αορίστου Β στην άλλη φωνή.
 - ἐποίησατο: το γ' πληθυντικό της ευκτικής του Ενεστώτα στην ίδια φωνή.
 - παραλλάξιν: την ονομαστική του ενικού της μετοχής του Παρακειμένου στο αρσενικό γένος στην ίδια φωνή.
 - ἦναντιώθη: το β' πληθυντικό της υποτακτικής του ίδιου χρόνου στην ίδια φωνή.
 - σώσας: το απαρέμφατο του ίδιου χρόνου στην ίδια φωνή.

Μονάδες 5

Γ4. α. Να χαρακτηρίσετε πλήρως συντακτικά τους όρους που εμφανίζονται στο αδίδακτο κείμενο με έντονα γράμματα: **κινεῖν, ἕκαστον, τῶν χρεῶν, διὰ τὸ γενέσθαι, ἀμφοτέροις, σώσας.**

Μονάδες 6

Γ4. β. Να αναγνωρίσετε το είδος της μετοχής και να την αναλύσετε στην αντίστοιχη δευτερεύουσα πρόταση: **νομοθετήσας.**

Μονάδες 4

Ευχόμαστε επιτυχία

«Το παρόν κριτήριο εξέτασης συντάχθηκε από την ομάδα διδασκόντων του Τομέα **Αρχαίων** του Φροντιστηρίου **αξία** και αποτελεί πνευματική τους ιδιοκτησία. Η χρήση του εκτός Φροντιστηρίου επιτρέπεται μόνο για εκπαιδευτικούς σκοπούς. Οποιαδήποτε άλλη χρήση ή αναπαραγωγή χωρίς άδεια μπορεί να επιφέρει τις προβλεπόμενες από τον Νόμο κυρώσεις.»